

Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ

Μερικοί διαβάζοντας κείμενα τοῦ Γέροντος Σωφρονίου τόν ἐκλαμβάνουν ὡς ἕναν μεγάλο θεολόγο, ὅπως καί ἦταν, ἀλλά συγχρόνως νομίζουν ὅτι ἦταν ἀπρόσιτος, ἀπροσπέλαστος γιά τούς ἀνθρώπους. Ὅμως, τά πράγματα εἶναι ἐντελῶς διαφορετικά. Ὅταν τόν συναντούσες, ἔβλεπες ἕναν ἀσκητή μέ ἐνοποιημένη τήν ὕπαρξή του, μέ τήν ἀπλότητα καί καθαρότητα τῆς ζωῆς του, γενικά ἔβλεπες ἕναν γνήσιο καί αὐθεντικό ἄνθρωπο, ἀπαλλαγμένο ἀπό παντός εἶδους πάθη, ἀνασφάλειες καί συμβατικότητες.

Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος εἶχε πολλές ἐμπειρίες στήν ζωή του, καί ἀνθρώπινες καί θεϊκές. Δέν εἶχε διάθεση νά γράφει γύρω ἀπό τά θέματα αὐτά, ἀλλά τό ἔκανε ὅταν χρειάσθηκε καί ὑπῆρξε ἀνάγκη.

Ὅταν μελέτησα τό βιβλίο τοῦ Γέροντος Σωφρονίου γιά τόν ὄσιο Σιλουανό στήν πρώτη ἐκδόσή του, ἀναπτύχθηκε μέσα μου ἡ ἐπιθυμία νά τόν γνωρίσω προσωπικά. Τόν καιρό ἐκεῖνο ζοῦσε στήν Ἀγγλία στήν Ἱερά Μονή Τιμίου Προδρόμου στό Essex, καί αἰσθάνθηκα τήν ἐπιθυμία νά τόν ἐπισκεφθῶ. Τότε βρισκόταν στήν ἡλικία τῶν ὀγδόντα ἐτῶν, ἀλλά ἦταν ἀκμαῖος, δυνατός, παρά τίς ἀσθένειες πού τόν ταλαιπωροῦσαν. Δεχόταν ὅλο τόν κόσμο, συζητοῦσε μέ τούς ἀνθρώπους, ἐξομολογοῦσε, ὄχι βέβαια πολλούς, λειτουργοῦσε κάθε Κυριακή, πολλές φορές καί τό Σάββατο, ἔγραφε τά τελευταῖα βιβλία του, ἔτρωγε μαζί μας στήν Τράπεζα τῆς Μονῆς, ἔκανε συνάξεις στούς μοναχοῦς, ταξίδευε κάποτε-κάποτε γιά νά ἐπισκεφθῇ ἄλλες Κοινότητες πού τόν προσκαλοῦσαν, ἐπισκεπτόταν σπίτια γνωστῶν του ἀνθρώπων στίς πλησιόχωρες πόλεις κλπ. Ἦταν ἕνας ζωντανός ἄνθρωπος καί σκόρπιζε παντοῦ αἰσιοδοξία.

Ἡ ἐποχή ἐκείνη πού μοῦ ἀναπτύχθηκε ἡ ἐπιθυμία νά ἐπισκεφθῶ τόν Γέροντα ἦταν μιά δύσκολη ἐποχή γιά πολλούς καί διαφόρους λόγους πού παραθέτω πιό κάτω. Πάντως, πῆγα στήν Ἀγγλία γιά νά τόν συναντήσω γιά πρώτη φορά τό ἔτος 1976, πρὶν τριάντα ἕνα (31) χρόνια. Παρέμεινα στό Μοναστήρι περίπου ἐνάμιση μῆνα καί στήν συνέχεια, σχεδόν κάθε καλοκαίρι καί γιά πολλά χρόνια, ἐπισκεπτόμουν τό Μοναστήρι καί εἶχα πνευματική ἐπικοινωνία μέ τόν ἀείμνηστο μεγάλο Γέροντα.

Θά περιγράψω μέ συντομία μερικές σκηνές πού ἔζησα κατά καιρούς καί τίς ζοῦσε καί ὅποιος ἐπισκεπτόταν τό Μοναστήρι γιά νά συναντήσῃ τόν Γέροντα ...

... Τό κεντρικό πνευματικό σημεῖο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καί τοῦ Γέροντα ἦταν ἡ θεία Λειτουργία καί ἡ κενωτική θυσία πού βιώνει κανεὶς σέ αὐτήν. Λειτουργοῦσε κάθε Κυριακή, πολλές φορές καί τό Σάββατο, καί κοινωνοῦσε τίς ἄλλες ἡμέρες πού γινόταν ἡ θεία Λειτουργία.

Ὅταν λειτουργοῦσε, ἦταν ἀπόλυτα συγκεντρωμένος ὁλος ὁ ψυχοσωματικός του κόσμος σάν σέ γροθιά. Ἐβλεπε κανεὶς ὅτι ὁ νοῦς του ἦταν ἐπικεντρωμένος στήν καρδιά. Δέν τολμοῦσε νά τόν κοιτάξῃ καί πρό παντός νά τοῦ μιλήσῃ. Οἱ κινήσεις του ἦταν ἱεροπρεπεῖς καί ἀργές καί εὐλογοῦσε τόν κόσμο μέ ἐπίγνωση τοῦ τί ἔκανε, βλέποντας ὅλους τοὺς παρευρισκομένους. Οἱ ἐκφωνήσεις του λέγονταν σέ τέτοιο τόνο καί ρυθμό ὥστε νά μπορῇ ἄνετα νά παρακολουθῇ ὁ νοῦς τὰ λεγόμενα, διότι, ὅταν κανεὶς ψάλλῃ πολύ γρήγορα ἢ πολύ ἀργά, τότε ὁ νοῦς ἀποσπᾶται. Ἐκεῖνο πού αἰσθανόταν κανεὶς ἦταν ὅτι ὁ Γέροντας προσευχόταν καί μέ τήν λογική, λέγοντας τίς εὐχές, ἀλλά καί μέ τόν νοῦ του πού ἦταν μέσα στήν καρδιά. Πολλές φορές στήν θεία Λειτουργία βυθιζόταν, ἰδίως ὅταν κατά τό ἀποστολικό ἀνάγνωσμα καθόταν λίγο στήν καρέκλα γιά νά ξεκουρασθῇ. Δέν ἐπρόκειτο γιά σωματικό ὕπνο, ἀφοῦ εἶχε συνείδηση τοῦ τί γινόταν στόν Ναό.

Ἡ καθημερινή προσευχή, πού εἶχε καθιερώσει νά γίνεται στόν Ναό, καί πολλές φορές καί ἐκεῖνος ἦταν «παρών», γινόταν σέ ἔντονα κατανυκτικό κλίμα, πού δημιουργοῦσε μετάνοια καί αἴσθηση τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Γιά δύο ὧρες τό πρωί καί δύο ὧρες τό βράδυ, μέσα στόν Ναό, μέ μόνον τόν φωτισμό τῆς κανδήλας, λεγόταν μέ τό στόμα (κάποιος ἐκφωνοῦσε) ἡ εὐχή στόν Χριστό: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησον ἡμᾶς» καί στήν Παναγία: «Ἐπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς», σέ διάφορες γλώσσες.

Ἡ θεία Λειτουργία καί ἡ προσευχή ἀγίαζε ὅλη τήν ἀτμόσφαιρα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καί ἀνέπτυσσε τό εὐκρατο κλίμα τῆς γνήσιας μοναχικῆς ζωῆς ...

Ἀφιέρωνε ὧρες γιά νά συζητήση διάφορα πνευματικά ζητήματα. Συνήθως εἶχε δύο τρόπους ἐπικοινωνίας μέ τούς ἀνθρώπους.

Ὁ ἕνας ἦταν ὅταν ζητοῦσε κανεῖς νά τόν συναντήση καί νά συζητήση μαζί του ἕνα σοβαρό θέμα πού τόν ἀπασχολοῦσε. Συνήθως, δεχόταν τό αἶτημα καί τόν φώναζε, ὅποτε εὐκαιροῦσε. Ρωτοῦσε πόσο καιρό θά μείνη στό Μοναστήρι καί ρύθμιζε ἐκεῖνος τόν χρόνο τῆς συνάντησης, πολλές φορές τόν ἐβλεπε καί τήν προτελευταία ἡμέρα πρίν νά ἀναχωρήση ἀπό ἐκεῖ. Ὅπως ἔχω καταλάβει, αὐτό γινόταν μέσα σέ ἕναν ἰδιαίτερο σκοπό πού εἶχε. Ἦθελε νά δοθῇ ἡ δυνατότητα στόν ἐπισκέπτη νά εἰσέλθῃ μέσα στήν ἀτμόσφαιρα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, νά προσλάβῃ ὅλο τό πνεῦμα της, νά προσευχηθῇ, νά ἐξομολογηθῇ στούς Πνευματικούς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, νά τόν συντρίψῃ τό πνεῦμα τῆς μετανοίας πού τό ἔνοιωθε κανεῖς στήν Μονή, νά καθαρισθῇ ὁ νοῦς του καί ἔπειτα ἀπό ὅλα αὐτά τό χωράφι τῆς ψυχῆς του ἦταν ἔτοιμο γιά νά δεχθῇ τόν λόγο του.

Ἡ συνάντηση γινόταν στό μικρό γραφεῖο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Πρίν ἀρχίσει τήν συζήτηση καί ἐνῶ ἀκόμη ἦταν ὄρθιος ἔκανε προσευχή, ἐκφωνώντας ἀργά καί σταθερά τό «Βασιλεῦ

οὐράνιε...» γιά νά εὐλογηθῆ αὐτή ἢ συζήτηση. Ὅλα τά ἔθετε κάτω ἀπό τήν σκέπη καί τήν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Στήν συνέχεια ἐκεῖνος ἔκανε μιὰ μικρή εἰσαγωγή, ἐκφράζοντας τήν χαρά του πού γινόταν αὐτή ἢ συνάντηση, καί τίς περισσότερες φορές, χωρίς κἄν νά τό καταλάβῃ ὁ συνομιλητής, τόν ἔφερε στό ἐρώτημα ἢ τό πρόβλημα πού εἶχε καί ἤθελε νά συζητήσῃ μαζί του.

Ὅταν ὁ συνομιλητής του ἤθελε νά ἐξομολογηθῆ, ὁ Γέροντας ἔβαζε τό πετραχήλι του μέ ἀργές κινήσεις, διάβαζε τήν σχετική ἀκολουθία μέ ἀργό ρυθμό καί στήν συνέχεια, ἀφοῦ ἄκουγε τήν ἐξομολόγηση καί ἔλεγε ἕναν θεόπνευστο θεραπευτικό λόγο, ὄχι ἀπλῆ συζήτηση, ἀλλ' ὅ,τι ἀποκάλυπτε ὁ Θεός, τόν πρῶτο λόγο πού τοῦ φανέρωνε, διάβαζε τήν συγχωρητική εὐχή ἀργά καί μέ κατάνυξη.

Ἄν ἡ συζήτηση δέν εἶχε προσωπικό χαρακτήρα, ἀλλά γενικό, τότε ἀμέσως μετά τό μεσημβρινό φαγητό, προσκαλοῦσε μαζί μέ τόν ἐπισκέπτη καί τόν Ἡγούμενο ἢ ἄλλα μέλη τῆς ἀδελφότητος σέ κοινή συνάντηση, στήν ὁποία μετά τό καθιερωμένο ρόφημα, ἀνέπτυσσε διάφορα θέματα, τίς περισσότερες φορές θεολογικά καί πνευματικά. Ἡ ἀνάλυση τοῦ προσώπου-ὑποστάσεως, ἡ ἔννοια τῆς ὑποστατικῆς ἀρχῆς, ἡ ἀποκαλυπτική φράση «κράτει τόν νοῦ σου στόν ἄδη καί μή ἀπελπίζου» καί ἡ κένωση κατά τήν θεία Λειτουργία ἦταν ἀπό τά κεντρικά καί ἀγαπητά θέματα τῶν συζητήσεών του.

Ὁ ἄλλος τρόπος τῆς συζητήσεως ἦταν εὐκαιριακός. Ἦταν εὐκαιριακός γιά τόν ἐπισκέπτη, ἀλλά γιά τόν Γέροντα μπορεῖ νά ἦταν καί προγραμματισμένος. Συναντοῦσε τόν ἐπισκέπτη σέ κάποιο χῶρο τῆς Μονῆς καί τοῦ ἔλεγε: «πᾶμε μιὰ βόλτα». Πολλές φορές γιά νά ἔχη μεγαλύτερη σταθερότητα στίς κινήσεις του, κυρίως ὅταν εἶχε πρόβλημα στήν μέση του, ἀλλά περισσότερο γιά νά δείξῃ τήν κοινωνία, τήν ἐνότητα καί τήν ἀγάπη μεταξύ τους, κρατοῦσε «ἀγκαζέ» τόν συνοδοιπόρο του. Ἄνοιγε τήν συζήτηση, καί φυσικά ὁ συνομιλητής, εὐρισκόμενος μπρο-

στά στόν πατερικό, παρακλητικό καί γλυκύτατο λόγο πού ἔβγαί-
νε ἀπό τά χεῖλη του, ἀπόσταγμα πνευματικῆς πείρας, δέν τολ-
μοῦσε νά ἀντιμιλήσῃ, οὔτε κἄν νά ἐρωτήσῃ καί νά συνεχίσῃ
μέ τόν δικό του λόγο τήν συζήτηση. Δέν τόν ἀπαγόρευε ὁ Γέ-
ροντας, ἀλλ' ὁ λόγος του καθήλωνε τόν συνομιλητή του. Σέ τέ-
τοιους περιπάτους ἄκουσα λόγους του γιά τήν σχέση μεταξύ θεί-
ας Λειτουργίας καί νοεράς προσευχῆς, τό εὔρος καί τό πλάτος
τῆς μετάνοιας, τήν μνήμη τοῦ θανάτου, τόν τρόπο βίωσης τῆς
αὐθεντικῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, τήν ποιμαντική διακονία τῶν
ἐγγάμων, τίς οἰκογένειες, τήν παιδαγωγία τῶν νέων, γιά τίς
διαφορές μεταξύ ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων καί ἁγίων Πατέρων,
διάφορα θεολογικά θέματα κλπ ...

... Καί μοῦ κάνει τεράστια ἐντύπωση τό γεγονός ὅτι ἕνας τέ-
τοιος μέγας θεολόγος τῆς ἐποχῆς μας, ὁ ὁποῖος γνώρισε κο-
ρυφαίους θεολόγους καί φιλοσόφους, ἀλλά κυρίως ἀξιώθηκε,
ὅπως φαίνεται στά κείμενά του, νά ἀποκτήσῃ μεγάλη ἐμπει-
ρία τοῦ Θεοῦ, καί ἔφθασε μέχρι τήν θεωρία τοῦ ἀκτίστου Φω-
τός, νά εἶναι τόσο κοντά μας, νά συμπεριφέρεται μέ τόσο ἀπλό
καί ἀνθρώπινο τρόπο. Εἶναι σάν νά βλέπῃς τόν Χριστό, τηρου-
μένων τῶν ἀναλογιῶν, τήν μιά στιγμή νά μεταμορφώνεται στό
Ὅρος Θαβώρ καί τήν ἄλλη νά βρίσκεται μεταξύ τῶν ἀνθρώ-
πων καί νά ἀπαλύνῃ τόν πόνο τους· τήν μιά στιγμή νά ψάλλῃ
μέ τούς Μαθητές Του στό Μυστικό Δεῖπνο καί ὕστερα ἀπό λίγο
νά σταυρώνεται· τήν μιά στιγμή νά διδάσκῃ καί στήν συνέχεια
νά παίρῃ στήν ἀγκαλιά Του τά παιδάκια καί νά τά εὐλογῇ· τήν
μιά στιγμή νά εἶναι ἐλεγκτικός στούς Γραμματεῖς καί Φαρισαί-
ους καί τήν ἄλλη νά ἀφήνῃ τήν πόρνη γυναίκα νά τοῦ πλένῃ τά
πόδια καί νά τῆς συγχωρῇ τίς ἁμαρτίες της.

Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος ἦταν μέγας ἡσυχαστής, ἐμπειρικός
θεολόγος, ἀλλά καί στοργικός, τρυφερός Πνευματικός Πατέ-
ρας. Ὅσοι τόν γνώρισαν μποροῦν νά διαβεβαιώσουν γιά τήν
σοφία, τήν ἀπλότητα, τήν τρυφερότητα καί τήν πληθωρική του

ἀγάπη, ἰδίως πρὸς τοὺς ἀνθρώπους πού αἰσθάνονταν τὴν πτωχία τοῦ πνεύματός τους.

Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος στὴν καθημερινή του ζωὴ

* * *

Τοὺς λόγους ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία μου ὄλων τῶν ἐτῶν τοὺς εἶχα συγκεντρωμένους σέ ἓναν φάκελλο, τὸν ὁποῖο εἶχα χάσει μὲ τίς συχνές μετακινήσεις μου. Τελευταῖα, ψάχνοντας γιὰ κάτι ἄλλο, τὸν βρῆκα. Ἄρχισα νὰ διαβάζω ὅ,τι εἶχα κατὰ καιροὺς σημειώσει. Κατάλαβα τὸν πλοῦτο τῶν λόγων τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου Γέροντος. Τοὺς κατέγραψα γιὰ νὰ δῶ στό τέλος κατὰ πόσο καί πῶς θά ἀξιοποιηθοῦν. Αἰσθάνθηκα ὅτι δέν ἔχω δικαίωμα νὰ τοὺς κρατήσω στό σκοτάδι. Ἄλλωστε, τιμωρήθηκε ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος «τό ἓν (τάλαντον) λαβὼν ἀπελθὼν ὄρυξεν ἐν τῇ γῆ καὶ ἀπέκρυψε τό ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ» (Ματθ. κε', 18). Φοβᾶμαι καί ἐγὼ τὴν τιμωρία αὐτή. Γι' αὐτό θέλω νὰ μοιρασθῶ μὲ τοὺς ἀναγνῶστες τὸν πνευματικό «πλοῦτο» πού ἀναξίως δέχθηκα ...

... – Ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἶναι ἡ αἴσθησις τῆς ἀμαρτωλότητος. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ὅτι εἶναι χειρότερος καὶ ἀπὸ τὰ ζῶα καὶ ἀνάξιος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι μιὰ “φυσιολογική” (νόρμαλ) κατάστασις, καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ. Εἶναι βίωσις τῆς κολάσεως πού εἶναι ἡ ἀρνητικὴ θεωρία τοῦ ἀκτίστου Φωτός. Μέσα ἀπὸ τό Φῶς τοῦ Θεοῦ βλέπουμε τὴν κατάστασή μας, ὅπως προβάλλεται ἡ εἰκόνα μιᾶς διαφάνειας, ὅταν πίσω ἀπὸ αὐτὴ ὑπάρχη φῶς. Πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῆ, ὅταν δέν αἰσθανόμαστε τὰ πάθη πού ὑπάρχουν μέσα μας.

– Θὰ ἀγαπήσουμε τοὺς ἄλλους, ὅταν προσευχόμαστε γι' αὐτούς. Γιὰ νὰ καταλάβουμε αὐτό πού ἀπασχολεῖ τὸν ἄλλο πρέπει νὰ προσευχόμαστε μὲ τὴν καρδιά μας γι' αὐτόν. Τότε βλέπουμε τίς ἀνάγκες πού ἔχει καὶ φροντίζουμε γιὰ τὴν ἐπίλυσή τους.

– Μερικοί νομίζουν ότι οι μοναχοί δεν κάνουν τίποτα. Φαίνεται έτσι, επειδή οι μοναχοί κάνουν αυτό που δεν κάνουν οι άλλοι. Άλλά οι μοναχοί έχουν ένα μυστικό, δηλαδή το κέντρο της ζωής τους είναι ο Θεός. Ένώνονται με τον Θεό, που είναι το κέντρο του κόσμου, και έτσι γίνονται και αυτοί εν Χριστώ κύριοι όλου του κόσμου.

Μοναχός είναι ο τέλειος Χριστιανός.

– Άγάπη είναι όταν γίνεται κανείς τά πάντα τοῖς πᾶσι, όταν συμπεριφέρεται εἰλικρινῶς μέ τούς ἄνθρώπους που συναντᾶ καί συγκατοικεῖ, όταν δέν ἐπιθυμῆ νά ἐπιβάλῃ τό δικό του, ἀλλά δέχεται τό θέλημα τοῦ ἄλλου ὡς δικό του.

– Εἶναι φοβερό πράγμα ἡ αὔξηση τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων πρός τήν ψυχολογία. Ἡ ψυχολογία βοηθᾶ τούς Δυτικούς, ἀλλά τό φοβερό εἶναι ὅταν τήν μαθαίνουν οἱ Ὁρθόδοξοι καί μέ αὐτήν ἀντικαθιστοῦν τήν νηπτική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει νά κλονίσουμε τήν ἀγάπη τῶν Ὁρθοδόξων στήν ψυχολογία, ἐπειδή ἡ ψυχολογική μεθοδολογία εἶναι ἔξω ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση καί, συγχρόνως, διακρίνεται ἀπό τήν δυτική νοοτροπία.

– Δέν ὑπάρχει καλύτερη περίπτωση γιά ταπείνωση ἀπό τό νά μᾶς περιφροῦν οἱ ἄλλοι. Στήν περίπτωση αὐτή νά μή ζητοῦμε οὔτε τόν λόγο γιατί μᾶς περιφροῦν. Ἡ περιφρόνηση τῶν ἄλλων μᾶς βοηθᾶει στήν ταπείνωση.

– Ὅταν γεννηθῆ μιᾶ ὑπερηφάνεια ἀπό κάποιον λογισμό, τότε νά λέμε: «Θάνατος ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ. Ἦλθαν οἱ φονεῖς μου». Ἔτσι δημιουργεῖται μετάνοια.

– Διδάσκω τούς μοναχούς νά μήν ὀμιλοῦν γιά τίς ἀδικίες που ὑφίστανται, ἀλλά νά σιωποῦν. Ἐμεῖς πρέπει νά ζοῦμε ὡς ἐσταυρωμένοι. Αὐτό συνιστᾶ ἡ ὀρθόδοξη πνευματικότητα.

– Ἡ θλίψη, ὁ πόνος, ἡ περιφρόνηση, που δέχεται ὁ ἄνθρωπος στήν ζωή του, εἶναι φυσικές καταστάσεις. Εἶναι στοιχεῖα γνησιότητας. Στήν ζωή μας πρέπει νά πονᾶμε. Ἐδῶ βρῖσκεται ἡ δια-

φορά και μέ τον Βουδισμό. Οί βουδιστές αποφεύγουν την θλίψη, έμεις την επιδιώκουμε, γιατί αυτή καθαρίζει την καρδιά από τά πάθη.

– Ό νοῦς τοῦ ἀνθρώπου και ἡ καρδιά δέν πρέπει νά κολλᾶνε πουθενά, οὔτε σέ πρόσωπα οὔτε σέ πράγματα. Τότε ὅλα εἶναι καθαρά. Ἄν κάπου κολλήσουν, τότε ἀρχίζει ὁ στραβός δρόμος.

– Εἶναι δύσκολο νά ζῆ ὁ ἄνθρωπος σέ αὐτόν τόν κόσμο και νά μήν ἀμαρτάνη. Ἐκεῖνο πού χρειάζεται εἶναι νά ζῆ μέσα στό πνεῦμα τῆς μετανοίας και τῆς προσευχῆς.

– Ὅταν ὁ Χριστιανός και ὁ μοναχός πορεύονται μέ μετάνοια, τότε θεραπεύονται ὅλα τά ψυχικά και ψυχολογικά προβλήματα ...

... Ὅ Γέροντας Σωφρόνιος εἶχε μεγάλη πνευματική ἐμπειρία, ἀλλά και καταπληκτική κοινωνική πείρα. Μποροῦσε νά καθοδηγήσει μοναχούς στήν πορεία τους πρὸς τήν θέωση, ἀλλά και οἰκογενειάρχες, νέους, ἀναρχικούς προκειμένου νά ζήσουν καλύτερη κοινωνική ζωή. Ὅ νοῦς του ἦταν καθαρὸς και ἀγκυροβολημένος στήν καρδιά και ὁ λόγος του θεολογικός και ποιμαντικός. Ἦταν, πράγματι, ὁ μακροχρονιότερος ἐν ζωῇ Γέροντας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μέ τέτοια ἐμπειρία, πείρα, σοφία και διάκριση πού διέθετε. Ἔτσι τόν θεωροῦσαν πολλοί ...

... – Ἔνας μέ ρώτησε ἂν τόν συμβουλευῶ νά γίνη μοναχός. Ἀπάντησα ὅτι δέν μπορῶ νά συμβουλευσω. Ἐκεῖνος εἶπε: «Γιατί δέν μέ συμβουλευετε; Μήπως μετανοιώσατε πού γίνατε μοναχός;» Τοῦ ἀπήντησα: «Δέν μετάνιωσα πού ἔγινα μοναχός, ἀλλά, ὅταν σέ κάποιον ἔλθη ἡ Χάρη γιά τόν Μοναχισμό, φέγει ἀμέσως γιά τό Μοναστήρι και δέν χρειάζεται συμβουλές».

– Μερικοί ρώτησαν τόν π. Πορφύριο γιά τόν τρόπο λειτουργίας τῆς Μονῆς μας. Και ἐκεῖνος εἶπε: «Αὐτό εἶναι πιό δύσκολο, ἄρα και πιό τέλειο». Και πράγματι ἔτσι εἶναι. Δέν θέλουμε ἐμεις νά παραβοῦμε τούς Κανόνες τῶν Ἁγίων Πατέρων, ἀλλά ἐδῶ στήν Ἀγγλία δέν γίνεται διαφορετικά. Αὐτό μᾶς ἐπέβαλαν

οί συνθήκες καί τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Στίς ἄλλες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες δέν μπορεῖ νά γίνη τό ἴδιο, ἀλλά ἐδῶ δέν μπορούμε νά ζήσουμε διαφορετικά.

– Σέ κοσμικό ἐπίπεδο θεωρεῖται ἐξυπνάδα νά διορθώνη ὁ μαθητής τόν δάσκαλο καί νά ἀντιλέγη σέ αὐτόν. Ἄλλά στό πνευματικό ἐπίπεδο τό νά ἀντιλέγη ὁ ὑποτακτικός στόν Γέροντα εἶναι κουταμάρα καί πνευματικός θάνατος.

– Εἶναι φοβερός πόνος νά προσεύχεσαι μέ δάκρυα γιά ὅλο τόν κόσμο καί νά αἰσθάνεσαι ὅτι οἱ ἄλλοι δέν ἐνδιαφέρονται γιά τήν σωτηρία τους.

– Ζοῦμε στούς τελευταίους χρόνους. Μπορεῖ καί τώρα νά συμβῆ ἡ κρίση.

Θεολόγος καί Ποιμένας
ἤγουν ἡ ἐπικοινωνία μου μέ τόν Γέροντα Σωφρόνιο
καί οἱ λόγοι του

* * *

– Ἡ ἐλευθερία παίξει μεγάλο ρόλο στήν διαπαιδαγώγηση τῶν παιδιῶν.

– Νά προσευχόμαστε νά δίνη ὁ Θεός ἔμπνευση. Ὁ Θεός φωτίζει ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἰδίως τίς μητέρες, καί τούς δίδει ἔμπνευση. Μόνον ἔτσι μπορούμε νά διαπαιδαγωγήσουμε τά παιδιά.

– Ἔχουμε ἕναν τόσο πλούσιο Θεό, πού ἔχει τόσο μεγάλη Χάρη, καί ὅμως ζοῦμε τόσο φτωχά. Λυπούμαστε γιά τό παραμικρό, αὐτό εἶναι κατάντημα. Ἔπρεπε νά εἴμαστε διαρκῶς χαρούμενοι. Ἔπρεπε ἡ ζωή μας νά εἶναι διαρκῶς μιά καθημερινή ἐκπληξη. Δέν ὑπάρχει μέρα πού νά μὴν μᾶς δίνη ὁ Θεός μιά καινούρια αἴσθηση τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Διάφοροι λόγοι του